

ВЕЛИМИР ПЕТРОВ
СРЕЩИ РАЗНИ-БЕЗОБРАЗНИ

chitanka.info

Творчески попътен вятър рече да ме отведе в Грузия, по време на *Сухия режим '85*, в Кутаиси, втори по големина град на Грузия — както Пловдив за нас. Марицата му се казва Унгури; вместо панаир — завод за камиони-самоделки, с указ *раднава Сталина '35 година*, бетер панаир, ама селски. Сглобяват ги право на прашната улица стафидизирани бабички, комсомолки от седемнайста година. С големи нитове и приятно къдриви стъкла от залата на смеха.

Момент, че потокът ми на мисли се раздвои; накъде да поема с повествованието... да доизкарам накратко този случай с очен смешното и да се кажа думичките за това което съм си наумил или да

се разпротра на по-голямата черга — за Грузия, в която пребивавах почти три месеца с художници от разни страни и ни се случиха какви ли не работи. Като гледам — никой не ни гони, няма редактор с голяма ножица да каже толкова и толкова реда ти отпускам — кажи си, казвам си, каквото искаш, само гледай да не е скучно, че инък — с него по главата ще те опухам, казва от мое име — Онова, дето все има какво да каже, само и само да напомни, че си имам автоцензура; в случая — художествена, в още по-случая — То-Онова.

В СеБеХато решавали и разпределяли бройки за творчески командировки; западните — сещате се кои са ги налпали, някой ехидно рекъл — я при този сух Горбачовски режим да пратим Велимир в Грузия; разправят с брадви се колели за дето им изкореняват лозята, а той тука на лозар-винар ще се прави. На грузинеца да му запретиш (така бил казал) да пие Ркацителите или Кахети, все едно да му... не знам си какво да му направиш и бръкнеш не знам си къде, донадил този — ехидния.

И добре, че го послушали, щото в сух режим се пие най-много, най-добре и най-качествено, сиреч — най-отчаяно, като за последно... Звънят ми по телефона, Този, Същият — извинявай, братче, забравих за Париж, друг път ще ти дойде реда, определихме те за международен пленер в Кутаиси, втори по големина град, значи, в справката пише — там била Изба номер един на государството... и се подхилква ехидно. Аз от Хайнрих Бьол, от романа му *Билард в девет и половина*, придобих екстрата — по телефона да долавям и различавам миризми и мимики; не, че нещо съм се старал или научил някой специален чалъм, код или заклинание — просто започнах да ги пробирам из мъглата и излавям тия неща някак си от самосебе си. Гледам го сега, колегата, през кабела и километрите, как смигва на някого, той ми идва странично, не ми стига полезрението, угол точки зрения (хващам се, че почвам да репетирам отсега руския; ама угол и уголь значеха ъгъл и въглища, разликата е само в мяхкия знак, ама кое-на кого... ще ги възстановяваме тия знания допълнително). Ами добре, де, „аз съгласин“ — отговарям като чукчата, щото — *ами без хич*. Е добре, въздъхват облекчено, избери си тогава от тия колеги един, не е маловажно с кого си... и ми прочитат няколко имена. Ами Христо Панев, казвам; колега от Велико Търново, раждани сме на пети април — овни, той е с няколко години по-млад, пее хубаво родопски песни,

пие добре, дори и в сух режим, ще се разбираме. Звънвам му; зарадва се, уточняваме се. Различното от други подобни международни пленери е, че е доста по-дълъг по време...

Ще се пътува през Москва. Имах си хас през другаде! По него време Москва беше като Рим — *Всички пътища водят до Рим* се подразбираше на *Всички пътища водят до Москва* и оттам кривваш на една педя мъничко встрани и си за където са те пратили. Сигурна работа. Аз там имам верни другари — колеги, при които спането е задължително, в комплект със съответните разпивки в доста разширен състав. Семейство Штейман, например. Първо ги мислех за евреи и ги будалках, че не знаят многото езици, което е задължителна екстра при този етнос. Льоша (Алексей Георгиевич Штейман) ми показва семейни снимки; баща му, беше още жив тогава, е православен свещеник, и дядо му също (тука вече той ме избудалка) е персонаж от картината на Вершчагин — *На Шипка всичко е спокойно* и още по-спокойно ми го показва — бил на педя встрани от рамката и не го хванал кадъра. Произхождали от немците, заселили се по поръчка на Петър Велики да правят металургия и полека-лека станали руснаци. Чудесни хора, всеотдайни приятели, многократно си гостувахме, имаха подобно на нас дъщеря Льоля (Елена — специалистка да се жени все за генералски синове и да ги дарява с генералски внуци) и син Коля (Николай, къдрав и рус красавец, като витяз от приказките, все с неприятности заради отказа му да членува в Комсомола, че и го афишира непрекъснато, грабва една едноцевка, мешка и потъва в тайгите — върви, че го вкарвай в Комсомола! И все го съпровождат невинни девизи, по големи от него и майчински грижовни).

Историята на запознаването ни също е интересна. Бяхме свикнали да ползваме пълноценно базите на СБХ, особено през ваканциите на децата. Карахме пролетната ваканция в Боженци. Чудесна къща, местните хора ни познаваха. Понеже вечерите хладни — огнището работеше нон-стоп, дърва много; а и в съседство бяха къщите на любимите ни приятели и колеги Колю Николов — Дебелия и Иван Кожухаров, лека им пръст и на двамата, с които вечер, след напрегнат работен ден, правехме паметни разпивки. Наближаваше вече да се прибираме в Русе; всяко нещо, колкото и хубаво да е — си има край. Децата засилиха тичането из поляните и горите, да наваксат пропуснатото, а ние приехме по телефона телеграма от СБХ —

външния отдел. Текстът беше малко усукан, но в смисъл: — Посрещнете трима московски художници и една жена, един скулптор, двама живописци и шеф от председателството на московските художници, преводач по-късно на дата едикоя си, час и прочие. Смятахме, смятахме — по-малко от осем не ги изкарахме, че и други щели да идват; Ами да идват — ние ще освободим места, щото така и така няма да стигнат стаите. И пристигнаха! Трима, кльоцави, проскубани — бетер битници, които тогава бяха на мода. Льоша — в качеството си на живописец, дълъг към един и деветдесет метра и към петдесет кг, с омачкано като крачол лице, но с чаровна усмивка и кожено каскетче с копченце отгоре и кожено якенце, без копченце, албиноски вежди, раницата му два пъти по-голяма от него. Съпругата му Женя — скулпторка, мъжкарана, но на една трета габарита, и шефът — Гришка, дребничък, с толстоевка рубашка, декадентска фуражка, брада до пояса и гласче на козленце-дискант. Мили родни картинки; пардон — международни. Семейството правело декорациите на Дома на... не зная как се казва сега, на улица Шипка, огромна сграда за постиженията в космоса и другите работи... Женя има там в цял ръст скулптура на Гагарин в космически костюм, Льоша има огромни витражи-витрини; дъщеря им Льоля–Елена едни полубитови О-релефни натюрморти по всяко незаето кътче на сградата и прочие и прочие. За онова време — играеха си с пари. Дълго време живяха в подпокривното пространство на тая сграда, в мини-апартаментчета, където и много нещо се изпи.

На него етап, на запознанството ни, бяха изгладнели като вълци, имах в хладилника тесто за мекици, олио, сирене и яйца и им изфабрикувах промишлени количества пражитури, които кой знае защо изяждаха още преди да ги поднеса... и след години все за тях говореха.

Трябвало да бъдат вече на работа в София, шефът бил строг и непреклонен и спонтанно решихме, за по-направо да минат през Русе. Тогава имах една волга М-21, още с еленчето отпред, не си знаеше километрите, но се държеше добре, особено ако се придържаха вратите да не се отварят в движение. Много обичаха, колегите, да скиторят през почивните дни; познаваха България по-добре от нас и в много от случаите по-после, са ни били водачи да опознаем родината си, за да я обикнем. Альоша през войната е бил щурман на

бомбардировач, много обичаше да си чертае карти и планчета откъде и как ще мине през следващия ден.

Една година, бяхме натоварили вече колата за летуване в Созопол с децата, носехме си за комфорт и възглавниците, цукала и прочие (катунът се мести) и — най-важното двеста парафиниране при зреждането, преди години, еднолитрови бутилки от Швепс с елитно вино от личния ми държавен резерв, когато се звънна и по телефона ни уведомиха, че току що тръгват от Москва с жигулата си, ще минат през дунавност на едикоя си дата и се радват, че ще ни гостуват. Ами сега... казахме, че „съжалем боку“, в момента тръгваме за Созопол, но им оставяме ключа на къщата на съседа Ангел, живеем до хотел Рига, да стоят колкото искат, ще се чуем по телефона и ще им разчистим терен за палатката до ресторанта на художниците в Созопол. Така и стана, че и още нещо... докато карахме летуването, се обадиха от Общината в Русе, че ще има Дийнас Русес Ригас или обратното..., демек — дни на Русе в Рига, столицата на Латвия, с която сме побратимени и, че аз трябва да нося картини от няколко по-първи русенски художника и да представям гилдията; бях Главен художник в Окръжния съвет. Тука ще вмъкна една справка за тяхната червена жигула. Женя — Евгения Андреевна Деревенко-Щейман, беше оправна и способна скулпторка от техния си тип — социалистически реализъм. Имаше зад гърба си актив — огромен паметник от бетон на защитниците на Москва — Панфиловци; знаеше къде зимуват раците, как да се снабдиш с лека кола, за която нормалните хора чакат по двайсет години и ми разкри под секрет една тайна. Москва огромна, шосетата край нямат и персоналната кола се износва бързо. Тя редовно и по втория и третия начин се снабдявала все с нови коли, избирала ги да са все червени жигулита и ги регистрирала все с един и същи номер... така не се набивала на очи и не будела завист в колегите. Страхотен трик. Альош нямаше право да се доближава до колата, по-специално до волана, щото като истински руснак се напиваше само като погледне алкохол, падаше под масата и изпитваше неистово желание да се блъска с колата в съседните. Нищо особено — сяда и... напред-назад, ги разбутва. Хоби! Но като щурман — ненадминат. Ето го и примера, когато се обадиха да замина спешно за Рига, с голяма група за Дните на Русе в Рига, включая ансамбли, фолклорни групи, артисти от Драмата и Операта... Ще се пътува с влак. Измислихме с поета

Здравко Кисъов и колегата Никифор Цонев, че ни е противоположно и си доплатихме за със самолет. Среща с влака в Москва. Печелим два-три дни в Москва за музеи и изложби. Льоша и Женя вече се бяха присъединили към гилдията в Созопол, адаптирали; дори Льоша имаше актив две три „разместени“ коли по гореописания метод. Ясно, че ще се преспи у тях, на удобно място е апартамента, по линията на Метрото между астановките Сокол и Аерофлот; в съседен блок, дето отсядаше Марина Влади, като идваше при Висоцки да... тя е дълга и широка, изселваха се блокове, населваха се с бродяги с китари, камиони с алкохоли и прочие военни приготовления... но това е друг филм. Льоша, като щурман чертае ли чертае... това е летището на Шереметиево... тука това е това, а онова — онова. Тука е червената жигула. На антената „случайно“ е вързана панделка, уж останала от някоя сватба; отдолу под радиатора, вляво, е закрепена телчица от игристое, с резервните ключове на колата. Минаваш оттука, после завиваш и прочие насам... улица Усиевича, номер шестнадцат. Сутринта звъннахме на лифтършата тъотка Настя, уведомена е, чака ви. Апартаментът е до асансьора. На Гришка Дервиз звънвате на този номер и ви носи 500 рубли, да си имате. На масата има лист от тетрадка, с начертано откъде се пуска газта, кранчето зад тоалетната, водата зад ваната и прочие... Хладилника се включва от тука, ляво. Цветята се поливат с ъс съдове с вода, с провесени бинтове и водата капе... може да долеете вода, нищо друго. Като си тръгвате, по обратния път... малко е да кажа за изумлението на поета Здравко Кисъов, те поетите са бая захлупени и на другия колега — всичко беше като във криминален филм за тях, а може и така да е било... Щурман да си на ония години...

* * *

Свежа утрин ме доотвя в съседно Багдади, обзаведено с мемориален архитектурен бисер, хибрид между плевенска панорама и мотоциклетна бъчва на братя Соколови; плюс дървена баба-ягина къщичка, не на кокоши, а на бетонни крака, щото мочурливо, но комфортно-отдолу, за прасета и кокошки. Вътре е тапицирана с инкрустирано ловно оръжие, резбовани мебели, ръчно плетени

пердета и мильота; и снимки на Маяковски — родната му къща. Гидът Гога — клонинг на вожда и баща на човечеството, въоръжен с мустаките, веждите и пъпчивия му нос; лулата, чизмите и гимнастърката му, като чу българска реч, зърна български коняк и го вкуси; и го допи. Очите му плувнаха в зехтин — гмурна ме в хронологията. Между експонатите изпъкваше с гипсова белота посмъртната маска на Маяковски, нещо дефектна. Масивна брадичка, волеви скули, смръщени вежди и нос... особено смешно счупен на една страна, изглежда по невнимание на отливчика. Очепно смешно! — казвам; не може ли да се поправи; все пак, заради поколенията...

Гога, конякът сякаш го беше хванал, заповтаря като счупена грамофонна плоча — очепно смешно, очепно смешно; припряно-конспиративно, като фокусник, извади и ми подаде от портфейла си факсимиле — предсмертните стихове на поета. Смутих се от прочетеното и не мога да си простя, че в объркването си и срампът който ме заля, не го преписах или поне запаметих.

Смисълът беше болката... колко късно е прогледал, проумял, научил; пълното разочарование от всичко, което е възпял, като трибун на революцията; че не може да живее повече в лъжа, а не заслужава да приеме куршума като достоен човек: „... могу только стрелять в глупую жопу свою...!“

Сълзите на Гога, стичащи се по грапавото му лице, не бяха пиянски; сподави — сутринта Лиля Брик го открива паднал — този исполин — по очи, със свлечени до тежките подковани чепици, подгизнали в кръв панталони. И в смъртта си — с патоса на трибуна! Очепно смешно?!? Бог да прости!

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.